

RADA POWIATU TARNOBRZESKIEGO

U C H W A Ł A NR VIII/65/2011 Rady Powiatu T a r n o b r z e s k i e g o z dnia 9 czerwca 2011 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016.**

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz. 1592 z późn. zm.), art. 6 ust. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) Rada Powiatu Tarnobrzieskiego **u c h w a ł a** co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „*Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016*” w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

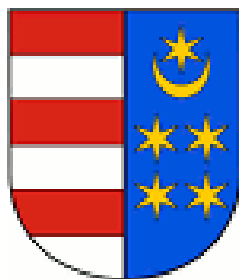
§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tarnobrzieskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do Uchwały
Nr VIII/65/2011
Rady Powiatu Tarnobrzeskiego
z dnia 9 czerwca 2011 r.

POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA TERENIE POWIATU TARNOBRZESKIEGO
NA LATA 2011 - 2016

CZERWIEC 2011

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
I. Prawo wobec przemocy w rodzinie	
1. Dokumenty międzynarodowe	3
2. Podstawy prawne w Polsce	3
3. Inne dokumenty	4
II. Charakterystyka zjawiska przemocy	
1. Definicja przemocy w rodzinie	4
2. Cechy charakterystyczne przemocy	4
3. Rodzaje przemocy	5
4. Typy przemocy w rodzinie	5
5. Cykl przemocy	5
6. Kryzys i interwencja kryzysowa	6
III. Obowiązki organów administracji rządowej i samorządowej w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.	6
IV. Diagnoza problemu przemocy w powiecie tarnobrzeskim	7
V. Analiza SWOT zjawiska przemocy w rodzinie	10
VI. Cele programu	11
VII. Obszary działań	13
VIII. Odbiorcy Programu	13
IX. Przewidywane efekty realizacji Programu	13
X. Realizatorzy	14
XI. Monitorowanie	14
Zakończenie	14

Wprowadzenie

Przemoc w rodzinie to od wielu lat istotny problem społeczny. Najczęściej ofiarami przemocy są kobiety, dzieci, starsi lub niepełnosprawni członkowie rodzin. Osoby doświadczające przemocy niechętnie przyznają się do problemów wewnątrzrodzinnych, traktując je często bądź jako osobistą porażkę, bądź też jako wstydlivy temat.

Przemoc powoduje u ofiary niską samoocenę, poczucie bezsilności i bezradności, ciągły niepokój, depresję, a także choroby związane ze stresem. Doznawanie lub bycie świadkiem przemocy, szczególnie przez dzieci prowadzi do nieodwracalnych skutków, które mogą objawić się dopiero w ich życiu dorosłym.

Rodzina jest miejscem, w którym kształtuje się osobowość, system wartości i styl życia człowieka. Dbanie o odpowiednie relacje wewnątrzrodzinne, ochrona dóbr osobistych, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa jest także zadaniem państwa, dlatego też niezbędne jest objęcie pomocą i wsparciem ofiar przemocy, a także podjęcie odpowiednich działań wobec sprawców. Niniejszy Program stanowi integralną część *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Tarnobrzesckim na lata 2005-2013* i został stworzony by wspomóc instytucje pomocy społecznej, Policję, Prokuraturę, Sąd, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne w realizacji zadań służących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

I. Prawo wobec przemocy w rodzinie

1. Dokumenty międzynarodowe

Przemoc w rodzinie ujmowana w kontekście łamania praw człowieka, jako ważnego problemu społecznego, znalazło odzwierciedlenie w wielu dokumentach międzynarodowych, zalecających podejmowanie wszelkich niezbędnych działań w celu eliminacji przemocy i ochrony ofiar. Należą do nich:

- Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ - deklaracja o eliminacji przemocy wobec kobiet z 20 grudnia 1993 r.,
- Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ w sprawie eliminacji przemocy domowej wobec kobiet z 22 grudnia 2003 r.,
- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 7 grudnia 2000 r.,
- Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989r.
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie eliminacji przemocy wobec kobiet z 26 listopada 2009 r. ,
- Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie przemocy domowej wobec kobiet z 9 maja 2006 r.,
- Program Unii Europejskiej „Zapobieganie i zwalczanie przemocy wobec dzieci, młodzieży i kobiet oraz ochrona ofiar i grup ryzyka – Daphne III na lata 2007 – 2013”.

2. Podstawy prawne w Polsce

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie swoje uwarunkowania prawne ma przede wszystkim w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późniejszymi zmianami), ustawie z 29 lipca 2005 r.

o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r. Nr. 180, poz. 1493), ustawie z 10 czerwca 2010 r.o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125 z 2010 r., poz. 842) oraz Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Inne akty prawne niezbędne do realizacji Programu to:

- ustawa z 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 1964 r. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.),
- ustawa z 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 1998r Nr 91, poz. 578 z późn. zm.),
- ustawa z 6 czerwca 1997 r. Kodeks Postępowania Karnego (Dz.U. z 1997 r., Nr 89 poz. 555 z późn. zm.),

- ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.),
- ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.),
- ustawa z 6 czerwca 1997 r. Kodeks Postępowania Karnego (Dz.U. z 1997 r., Nr 89 poz. 555 z późn. zm.),
- ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.),
- ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. z 2003r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.)

3. Inne dokumenty

Dokumentami określającymi opcje poszczególnych dziedzin życia powiatu, w tym społecznego, mającymi bezpośredni i pośredni wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych są:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Tarnobrzeskim na lata 2005 – 2013,
- Strategia Rozwoju Powiatu Tarnobrzeskiego na lata 2007-2015,

II. Charakterystyka zjawiska przemocy

1. Definicja przemocy w rodzinie

Przemoc jest pojęciem wieloznacznym. Według „*Słownika socjologicznego*” polega na „użyciu siły fizycznej, przez jednostkę czy grupę, często wbrew obowiązującemu prawu, w celu zmuszenia jakiejś osoby czy członków grupy do określonego działania czy też uniemożliwienia podjęcia działań lub do zaprzestania wykonywania czynności już rozpoczętej a także bezprawne narzucenie władzy”.

Zgodnie z art. 2 ustawy z 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - przemoc w rodzinie, to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

2. Cechy charakterystyczne przemocy

Z powyższej definicji wynikają następujące cechy charakterystyczne przemocy:

- jest intencjonalna, tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie, podporządkowanie ofiary;
- siły są nierównomierne – sprawca przemocy jest silniejszy od ofiary;
- działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary;
- powoduje cierpienie i szkody fizyczne lub psychiczne – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary, szkody mogą być wymierne albo nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe, czy też odroczone w czasie.

3. Rodzaje przemocy

Przemoc fizyczna obejmuje wszelkie działania bezpośrednie, które wyrządzają ból i cierpienie fizyczne, np. popychanie, szczypanie, plucie, potrząsanie, kopanie, duszenie, używanie broni, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy.

Przemoc seksualna działa na obszarze zachowań seksualnych, naruszając intymność pożycia. Jest rozpoznawana jeszcze rzadziej niż przemoc psychiczna. Jest to: wymuszanie pożycia seksualnego, kontynuowanie aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania o jej zgodę.

Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły fizycznej, ale także na groźbach użycia siły lub emocjonalnym szantażu.

Przemoc ekonomiczna dotyczy warunków materialnych i opiera się zazwyczaj na uzależnieniu ofiary od statusu materialnego sprawcy. Polega na uniemożliwianiu dostępu do rodzinnych środków finansowych. Może to być uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej i wymuszanie pracy nieodpłatnej, ograniczenie dostępu do wspólnych zasobów. Ofiara nie ma żadnej kontroli nad sposobem wydawania lub oszczędzania pieniędzy i żadnego wpływu na decyzję o zakupach. Nie ma też prawa na posiadanie środków na cele osobiste.

Przemoc psychiczna jest bezpośrednim działaniem krzywdzącym, które wykorzystuje mechanizmy procesów psychologicznych. Zawiera przymus i groźby, zastraszanie, emocjonalne wykorzystywanie, za które uważa się oskarżanie, upokarzanie, obwinianie i manipulowanie poczuciem winy. Naśmiewanie się z poglądów, religii, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie, finansowe wykorzystywanie, wydzielanie zbyt małych kwot na utrzymanie, ograniczanie snu i pożywienia, zaprzeczanie przemocy. Przemoc psychiczna niszczy poczucie własnej wartości i godności.

Zaniedbywanie - forma przemocy, stosowana zwłaszcza wobec dziecka, osoby niepełnosprawnej, osoby starszej. Przemoc określana mianem zaniedbania objawia się niedostrzeganiem potrzeb psychicznych i fizycznych, deprywacją potrzeb emocjonalnych i rozwojowych.

4. Typy przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie uzależniona jest od tego, kto jest ofiarą, a kto sprawcą przemocy. Takie ujęcie problemu pozwala na wyodrębnienie:

- Dwoch typów przemocy domowej, której sprawcami są dorośli:

- przemoc wobec małżonka,
- przemoc wobec dziecka.

- Dwoch typów przemocy domowej, której sprawcami są dzieci

- przemoc wobec rodziców,
- przemoc wobec rodzeństwa.

- Jeden typ, w którym sprawcami mogą być zarówno dorośli jak i dzieci jest to przemoc wobec osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych.

5. Cykl przemocy

Przemoc domowa nie jest czynem jednorazowym. Zwykle powtarza się według zauważalnej prawidłowości. Stwierdzono cykliczny charakter przemocy. Poznanie tych cykli wyjaśnia, w jaki sposób osoby wchodziły w rolę ofiary, jak powstawał u nich syndrom wyuczonej bezradności oraz dlaczego nie usiłowały uciec z tych sytuacji i związku. Cykl przemocy ma trzy, niezależne fazy, które zmieniają się w zakresie nasilenia i czasu, zarówno w obrębie jednej rodziny jak i w porównaniu z innymi rodzinami.

Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz:

- **faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych,
- **faza ostrej przemocy** – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji,
- **faza miodowego miesiąca** – jest to faza skruchy ze strony sprawcy, okazywania żalu, jednak bez specjalistycznej pomocy kończy się nawrotem przemocy, spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy.

6. Kryzys i interwencja kryzysowa

Ze zjawiskiem przemocy nieodzownie związany jest kryzys i interwencja kryzysowa. Oba te pojęcia nie są terminami precyzyjnymi. „Kryzys” wydaje się jednym z najczęściej używanych w dzisiejszym świecie pojęciem. Władysław Kopaliński w *Słowniku wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych* (1989 r.) kryzys definiuje jako okres przełomu, przesilenia, decydujących zmian.

Cztery fazy reakcji kryzysowej według Gerarda Caplana:

I faza – narastające uczucie niepokoju i napięcia, prowadzące do uruchomienia mechanizmów obronnych, pozwalających na osiągnięcie homeostazy,

II faza – pojawia się dezorganizacja działania i silna potrzeba pomocy; osoba w kryzysie zauważa, że nie jest w stanie sama poradzić sobie z problemem, wzrasta u niej napięcie, ale jednocześnie występuje najsilniejsza podatność na zmianę,

III faza – w wyniku napięcia następuje mobilizacja wszystkich rezerw,

IV faza – kryzys kończy się, następuje satysfakcjonujące rozwiązanie, bądź na skutek niepowodzenia zachowanie nieprzystosowawcze, co oznacza utrzymanie homeostazy pozornej, ze zwiększoną podatnością na sytuacje podobne do tej, która wywołała kryzys.

Osoba znajdująca się w kryzysie często nie jest w stanie rozwiązać problemu we własnym zakresie. Najlepsze efekty w pomocy osiąga się wykorzystując cechy charakterystyczne dla II fazy kryzysu, tj. silna potrzeba pomocy i podatność na zmianę.

III. Obowiązki organów administracji rządowej i samorządowej w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zgodnie z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zadania przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Do zadań powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej;

Do zadań gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

IV. Diagnoza problemu przemocy w powiecie tarnobrzeskim

Powiat tarnobrzeski swoim zasięgiem obejmuje cztery gminy: Miasto i Gminę Nowa Dęba, Miasto i Gminę Baranów Sandomierski, Gminę Grębów i Gminę Gorzyce. Powiat liczy 54009 mieszkańców i obejmuje obszar 520 km². W skład powiatu wchodzi dwa miasta: Baranów Sandomierski (1448 mieszkańców) i Nowa Dęba (11446 mieszkańców) oraz 30 sołectw wiejskich. Pod względem administracyjnym wchodzi w skład województwa podkarpackiego.

Od czasu transformacji ustrojowej powiat tarnobrzeski boryka się z wieloma poważnymi problemami, między innymi wysokim poziomem bezrobocia (wg danych na 31.03.2011r. - 15,7%), nasilającym się ubóstwem, bezradnością w przystosowaniu się do nowych warunków dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości, wzrostem przestępczości oraz uzależnień.

Wymienionym powyżej problemom często towarzyszy zjawisko przemocy, w tym przemocy domowej. Niezależnie od tego, z jakiej perspektywy spojrzymy na przemoc w rodzinie – prawnej, psychologicznej czy społecznej – statystyki są bardzo niepokojące.

Wśród wielu ofiar tylko niewielka grupa decyduje się na złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa w rodzinie. Pozostałe osoby bądź nie wiedzą, gdzie można uzyskać specjalistyczną pomoc, bądź obawiają się konsekwencji ze strony sprawcy przemocy. W przypadku przemocy w rodzinie najczęściej pokrzywdzone osoby to kobiety i dzieci. Trudno oszacować dokładnie rozmiary zjawiska przemocy, jednakże w celu ukazania problemu posłużyły dane uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Tarnobrzegu i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu, przy współpracy z Ośrodkami Pomocy Społecznej. Zbiorcze dane Komendy Powiatowej Policji dotyczące skali zjawiska przemocy w rodzinie w latach 2008-2010 na tle danych krajowych przedstawia poniższa tabela.

lp.	Rodzaj grupy danych	POLSKA			Powiat Tarnobrzeski		
		2008r.	2009r.	2010r.	2008r.	2009r.	2010r.
1.	Liczba ofiar przemocy wg „Niebieskiej Karty”,	139747	132796	134866	391	289	300
	w tym: kobiety	81985	79811	82102	132	81	53
	mężczyźni	10664	11728	12651	40	22	20
	dzieci do lat 13	31699	27502	26802	46	34	49
	nieletni 13-18 lat	15399	13755	13311	25	22	9
2.	Liczba sprawców przemocy	86568	81472	83390	97	67	69
	w tym kobiet	3942	3926	3981	1	1	1
	mężczyzn	82425	77326	79204	96	66	68
	nieletnich	201	220	205	0	0	0
3.	Liczba sprawców będących pod wpływem alkoholu	61991	54201	54030	95	62	59
	w tym kobiet	1949	1769	1694	1	0	0
	mężczyzn	59987	53379	52297	94	62	59
	nieletnich	55	53	39	0	0	0
4.	Liczba wniosków Policji skierowanych do ośrodków pomocy społecznej	37172	39269	44067	59	62	92
5.	Liczba wniosków Policji skierowanych do gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	27837	26426	27616	14	32	32

Z danych Punktu Interwencji Kryzysowej działającego przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie wynika, że w roku 2008 z poradnictwa specjalistycznego skorzystało 49 osób, w 2009 – 73 osoby, zaś w 2010 – 198 osób.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gorzycach w roku 2008 przyjął 59 osób, w 2009 – 60 osób, natomiast w 2010 – 50 osób.

Zbliżone grupy danych uzyskane z gminnych i miejsko-gminnych ośrodków pomocy społecznej skalę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu przedstawiają następująco:

lp.	Rodzaj grupy danych	Powiat Tarnobrzесki		
		2008r.	2009r.	2010r.
1.	Liczba ofiar przemocy	136	155	169
	w tym: kobiety	71	81	92
	mężczyźni	10	13	22
	dzieci do lat 13	39	39	41
	nieletni 13-18 lat	16	22	14
2.	Liczba sprawców przemocy	72	79	91
	w tym kobiet	5	5	9
	mężczyzn	67	74	82
	nieletnich	0	0	0
3.	Liczba sprawców będących pod wpływem alkoholu	56	55	58
4.	Liczba zgłoszeń z Policji dot. osób doświadczających przemocy	70	101	98
5.	Liczba zgłoszeń od osób poszkodowanych	18	10	54
6.	Liczba zgłoszeń od kuratorów	0	4	0
7.	Liczba zgłoszeń ze szkoły	1	0	1
8.	Liczba zgłoszeń od rodziny ofiar	13	10	2
9.	Liczba zgłoszeń od sąsiadów	0	1	1
10.	Informacja własna OPS o środowiskach	27	3	14
11.	Liczba zgłoszeń od organizacji pozarządowych	0	0	1
12.	Liczba zgłoszeń od PCPR	3	1	0

Mimo różnic poszczególnych danych liczbowych, które mogą wynikać z przyjętej metodologii, możliwe jest uchwycenie tendencji zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu tarnobrzесkiego. Zgodnie z nimi liczba ofiar niesystematycznie, ale rośnie i dotyczy głównie kobiet i dzieci. Wśród sprawców zdecydowanie dominują mężczyźni, wielu z nich dokonuje przemocy będąc pod wpływem alkoholu. Współpraca instytucji w zakresie rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie najwyraźniej zaznacza się pomiędzy instytucjami pomocy społecznej i policją, rzadziej szkołą, kuratorami czy organizacjami pozarządowymi. Źródłem informacji o przejawach przemocy są również sami poszkodowani i ich rodziny.

V. Analiza SWOT zjawiska przemocy w rodzinie

Analiza dotychczasowych działań skierowanych do rodzin doświadczających zjawiska przemocy oraz ustalenie możliwości ich wsparcia jest istotne dla określenia skutecznych, interdyscyplinarnych działań służb i instytucji mających na celu niwelowanie barier i utrudnień w przeciwdziałaniu przemocy.

SŁABE STRONY	MOCNE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stereotypy funkcjonujące w społeczności lokalnej; 2. Brak umiejętności rozpoznawania zjawiska przemocy; 3. Pogląd o braku egzekwowania konsekwencji wobec sprawcy przemocy; 4. Brak placówek prowadzących terapię rodzinną; 5. Brak organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką ofiar i świadków przemocy w rodzinie; 6. Brak środków na specjalistyczne szkolenia warsztatowe dla kadry zajmującej się pracą w zakresie przemocy w rodzinie; 7. Słaba współpraca pomiędzy niektórymi instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie; 8. Brak programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obowiązujące akty prawne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) oraz znowelizowane zapisy niektórych ustaw; 2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; 3. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gorzycach; 4. Zespoły interdyscyplinarne; 5. Szybkie reagowanie na przejawy przemocy, w tym uprawdopodobnione sygnały o jej występowaniu w rodzinie;
ZAGROŻENIA	SZANSE
<ol style="list-style-type: none"> 1. Szkodliwy wpływ zjawiska przemocy na funkcjonowanie rodzin; 2. Pojawianie się schorzeń i zaburzeń psychicznych wśród ofiar i świadków przemocy domowej; 3. Utrwalanie zachowań sprawców przemocy na skutek braku realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych; 4. Dysproporcje w sytuacji społeczno-ekonomicznej ofiar i sprawców przemocy; 5. Wypalenie zawodowe kadry instytucji zaangażowanych w niesienie pomocy; 6. Niskie środki finansowe na podnoszenie kwalifikacji kadry oraz prowadzenie programów skierowanych do ofiar i świadków przemocy, zwłaszcza dzieci. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost zaufania do służb i instytucji udzielających wsparcia osobom poszkodowanym; 2. Systematyczne uświadamianie społeczności i uwarzliwianie jej na zjawisko przemocy domowej; 3. Wysokie kompetencje kadry realizującej działania pomocowe; 4. Dostępność do specjalistycznych szkoleń dot. pracy z ofiarami i świadkami przemocy; 5. Realizacja na poziomie gmin i powiatu spójnych programów profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania przemocy; 6. Edukacja społeczna na temat możliwości instytucjonalnego wsparcia osób doświadczających przemocy; 7. Współpraca służb i instytucji realizujących wsparcie dla ofiar, świadków i sprawców przemocy.

VI. Cele programu

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Program ten winien także przyczynić się do ograniczenia skali problemu i skutków przemocy domowej. Istotnym wydaje się podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę ofiar przemocy, jak i na edukowanie osób stosujących przemoc i korygowanie ich nieprawidłowych postaw i zachowań.

Cele szczegółowe:

1. Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie.

Działania:

- konferencje i spotkania na ten temat działań propagujących pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich,
- edukacja dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją,
- wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nieagresywnym,
- informowanie o podejmowanych działaniach wynikających z realizacji Programu lokalne media,

Realizatorzy:

- PCPR,
- Starostwo Powiatowe
- Ośrodki Pomocy Społecznej
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna
- Policja
- Sąd Rejonowy
- Prokuratura Rejonowa
- placówki oświatowe
- lokalne media (gazeta, telewizja, internet)
- organizacje pozarządowe

Wskaźniki:

1. Liczba zrealizowanych spotkań, konferencji.
2. Liczba zrealizowanych godzin edukacyjnych.
3. Udział mediów lokalnych w organizowanych spotkaniach, konferencjach.

2. Szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Działania:

- organizowanie szkoleń tematycznych,

Realizatorzy:

- PCPR,
- Starostwo Powiatowe
- Ośrodki Pomocy Społecznej
- Policja

Wskaźniki:

1. Liczba zrealizowanych szkoleń.
2. Liczba osób biorących udział w szkoleniach.

3. Działania w zakresie udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą.

Działania:

- wsparcie i terapia
- funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych na terenach gmin
- udostępnienie wiadomości o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie
- funkcjonowanie Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie
- opracowywanie i realizacja programów profilaktycznych mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy
- praca socjalna i pomoc materialna
- pomoc medyczna
- procedura „Niebieskiej Karty”

Realizatorzy:

- PCPR,
- Starostwo Powiatowe
- Ośrodki Pomocy Społecznej
- Policja
- Sąd Rejonowy
- Prokuratura Rejonowa
- placówki oświatowe
- Zakłady Opieki Zdrowotnej
- organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny
- Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia.

Wskaźniki:

1. Liczba udzielonych porad.
2. Liczba osób przyjętych do Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gorzycach.
3. Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych.
4. Liczba osób objętych pracą socjalną i pomocą materialną ze względu na przemoc w rodzinie.
5. Liczba osób, którym została udzielona pomoc medyczna.
6. Liczba wypełnionych „Niebieskich Kart”.
7. Liczba interwencji Policji w związku z przemocą domową.

4. Zapobieganie przemocy w środowiskach dotkniętych przemocą.

Działania:

- realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy
- edukacja osób uzależnionych i współuzależnionych
- spotkania edukacyjno – socjalizujące dla młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych

Realizatorzy:

- PCPR,
- Poradnie terapii uzależnień i współuzależnień od alkoholu.
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
- organizacje pozarządowe

Wskaźniki:

1. Liczba sprawców przemocy objętych programem korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy.
2. Liczba sprawców przemocy skierowanych wyrokiem sądowym do programu korekcyjno – edukacyjnego.
3. Liczba spotkań terapeutycznych dla osób uzależnionych.

4. Liczba spotkań terapeutycznych dla osób współzależnych.
5. Liczba spotkań dla ofiar przemocy.
6. Liczba młodzieży uczestniczącej w spotkaniach.

Wszystkie zakładane cele będą realizowane sukcesywnie, zgodnie z występującym zapotrzebowaniem.

VII. Obszary działań

Cele działań i przewidywane efekty realizacji odnoszą się do następujących obszarów:

- profilaktyka – promowanie wartości rodzinnych, rozwijanie umiejętności interpersonalnych;
- edukacja – przekazywanie wiedzy na temat zjawiska przemocy, jego skutków, informowanie o możliwych formach pomocy;
- interwencja – przerwanie przemocy, ochrona ofiar, izolacja i oddziaływanie na sprawców;
- wspieranie – przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia i bezradności u ofiar przemocy, uświadamianie im praw i możliwości rozwiązania problemu poprzez pomoc psychologiczną, prawną i socjalną.

VIII. Odbiorcy Programu

1. Ofiary przemocy w rodzinie:
  - a) dzieci,
  - b) współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych,
  - c) osoby niepełnosprawne
  - d) osoby starsze.
2. Sprawcy przemocy w rodzinie.
3. Świadkowie przemocy.
4. Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.
5. Mieszkańcy powiatu tarnobrzeskiego.

IX. Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.
2. Odpowiednie przygotowanie osób pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
3. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
4. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
5. Niwelowanie skutków przemocy w rodzinie.
6. Podniesienie poziomu wiedzy dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie.
7. Realizacja programu korekcyjno - edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie.

X. Realizatorzy

Działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy powinny być prowadzone we wszystkich jednostkach na terenie powiatu, które w ramach swoich działań zajmują się ochroną, czy też wsparciem rodziny i jej członków. Niezbędna jest chęć współpracy między osobami i instytucjami działającymi we wskazanym obszarze. W pracy należy stosować się do zasad:

- interdyscyplinarności, zgodnie z którą, wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów o różnych zawodach, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji; kluczowa jest praca zespołowa i współpraca;
- kompleksowości, z uwagą na fakt, iż przemoc jest zjawiskiem złożonym i wieloaspektowym.

Realizatorami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Tarnobrzeskim są:

1. Starostwo Powiatowe w Tarnobrzegu,
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu,
3. Ośrodki Pomocy Społecznej miast i gmin z terenu powiatu tarnobrzeskiego,
4. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gorzycach,
5. Policja,
6. Sąd,
7. Prokuratura,
8. Placówki oświatowe,
9. Organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny,
10. Zakłady Opieki Zdrowotnej,
11. Poradnie leczenia uzależnień i współuzależnień od alkoholu,
12. Inne jednostki zaangażowane w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

XI. Monitorowanie

Monitorowanie przebiegu realizacji Programu będzie odbywać się w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Kierownik PCPR, w ramach corocznie przedstawianego Radzie Powiatu sprawozdania z działalności jednostki, przedłoży również raport z realizacji Programu.

Program będzie realizowany od dnia jego uchwalenia do 31 grudnia 2016 r.

Zakończenie

Zakładając, że realizacja niniejszego programu będzie stanowiła wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie przebiegać na wielu płaszczyznach we wszystkich instytucjach i organizacjach zobligowanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, oczekuje się, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących mu innych zjawisk patologicznych, jak również doprowadzi do poprawy szeroko rozumianej kondycji społeczno-ekonomicznej rodzin z terenu powiatu tarnobrzeskiego.